WORK EXPERIENCE PROGRAME - GARDENING FILE

Submitted To : Mr Baljeet Singh

Submitted By : Manpreet Kaur

CLASS : B.Ed 1st Year II Sem

Roll No : 24060734

INDEX

INDEX

S. No.	Name of the Experiment	Page No.	Date of Experiment	Date of Submission	Remarks
9.	Growing of Important Crops like	38			
	Brinjal,	38			
	Onion,	39			
	Cabbage,	40			
	Cauli Flower	41			
	Spinach	42			
	Radish	43			
10.	Procedure for Potting a plant.	44			

(a) Gardening: Meaning and Importance

Exp. No. :

Date :

Gardening

Meaning and Importance:- ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ ਕੰਮ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ- ਵੱਡੇ ਤਰਕੀਰੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਹੁੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਲਮਪੁਰੀ ਦਿਗਿਆਲ ਦੇ ਇਪ ਦਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਬਾਗ਼ਬਾਨੀ ਦੇ ਮੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

Importance:-

* **ਤੋਸਲ ਲਈ ਮਹੱਤਤਾ:-** ਮਨੁੱਖ ਵੇਦਲ ਅਲਾਮ ਹਾਲੀਆਂ ਹਮਲਾਂ ਦੇ ਆਪਾਰ ਤੇ ਲਗੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਤੋਸਲ ਦੇ ਲਾਲ ਹਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵ ਦੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਦਿਸਦੀ ਦੇ 50-60 ਗ੍ਰਾਮ ਹਲ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

* **ਮਲੇਰੀਆ ਲਈ ਮਹੱਤਤਾ:-** ਇਹ ਤਰ ਇਸ ਥਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਲੇਰੀਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਦ ਘਰ ਦੇ ਲੋਕੇ ਹਲ ਨਾਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨਾਂ ਬਾਗ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਸ ਲਾਲ ਦਿਸਦੀ ਦੇ ਤਾਕਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

* **ਹਪੰਦ ਪੈਦਾਵਾਰ:-** ਹਮਲਾਂ ਦੀ ਬੁਆਈ ਹਲਾਂ ਦੀ ਉਪਜ ਕਰਾਪਕ 100-150 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਵਦਰ-ਫੁੱਲੇ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 50-60 ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਆਰਟਿਲ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Teacher's Signature :

* **ਹਪੇਤੇ ਆਕਤ :-** ਤਮਲਾਂ ਦੇ ਲਾਲ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਲਾਲ ਖੇਸੀ ਮਾਤਰਾ ਸਿਵੇਂ ਹੀ ਹਪੇਤੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਤਾਰਤ ਸ਼ਾਯਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

* **ਤੋਸ਼ਗਾਹ ਦੀ ਮੈਤਾਹਲਾ :-** ਫੁਲਾਂ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਾਲ ਤੋਸ਼ਗਾਹ ਸ਼ਾਯਤ ਦੇ ਹਪੇਤੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਯਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ - ਸੈਮ, ਸੈਲੀ, ਮੋਮ, ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਲਾਲ ਤੋਸ਼ਗਾਹ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸ਼ਾਯਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

* **ਹਿਰੇਮੀ ਪਲ ਦੀ ਸ਼ਾਯਤੀ :-** ਚੁਤੁਤ ਮਾਰੀਆਂ ਮਛਲੀਆਂ ਤੇ ਦਲ ਦੇਣ ਦੇ ਹਿਰੇਮੀ ਪਲ ਦੀ ਸ਼ਾਯਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਚਾਗਚਾਲੀ ਲਾਲ ਮਾਤਾ ਮਾਲਾ - ਰੂਮਾਲਾ ਤਥਾ - ਤਥਾ ਅਤੇ ਮੇਰਤ ਕੱਤਾਰਾ ਹੈ। ਚਾਗਚਾਲੀ ਵਿੱਚ ਅਮੀ ਮੇਰਤ ਪੈਦੇ ਕਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰੂ ਚੁਤੁਤ ਸੁਤੁਤ ਹੈਂਦੀ ਹੈ। ਚਾਗਚਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹਿਤਿਤਾਮਿਰ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਲ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਤੁੱਤ ਰਫਤਾਰੀਆਂ ਚਹਾਚਹ ਕਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਂ ਦੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਚਤੁੱਤ ਰਫਤਾਰੀਆਂ ਚਲੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਲ ਅਤੇ ਮਛਲੀਆਂ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਮਤੀਰ ਨੂੰ ਤੀਰ ਤੱਕਣ ਅਤੇ ਚਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਤਾਰਤ ਰਗਲ ਦੀ ਸਰਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

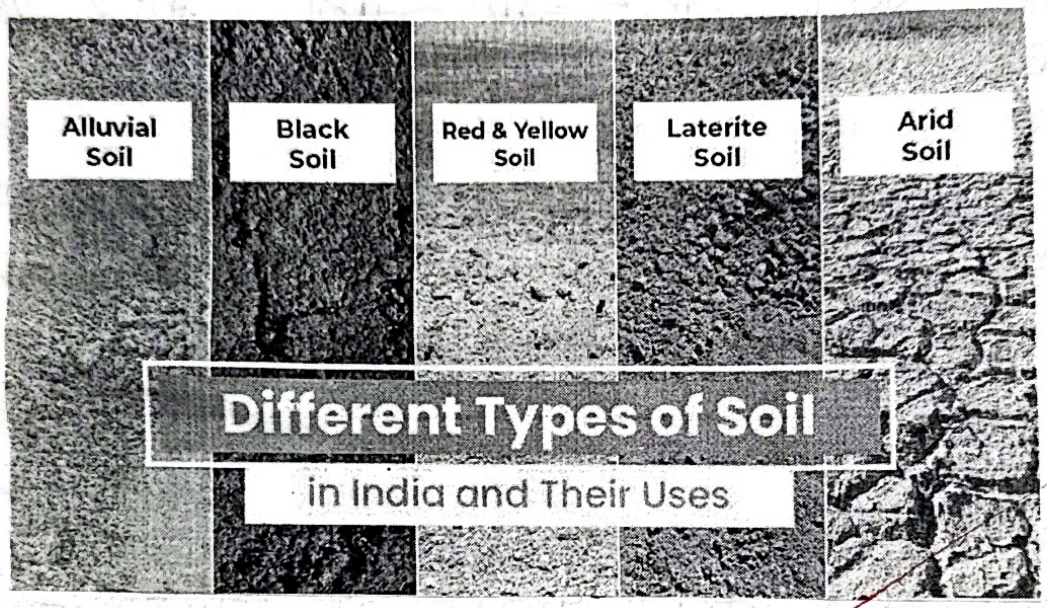
Alluvial Soil
Black Soil
Red & Yellow Soil
Laterite Soil
Arid Soil
Different Types of Soil
in India and Their Uses

(b) Soil : Types and Fertility

Exp. No. : Date :

ਮਿੱਟੀ :- ਮਿੱਟੀ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਤ ਹੈ। ਇਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਉਪਜਾਊ ਪਰਤ ਹੈ। ਜੋ ਚਟਾਨਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ-ਭੱਜਣ ਤੇ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ, ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਉਗਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ। ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਪਦਾਰਥ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਮੂਲ ਚਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੌਦਿਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤੇ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਹਿਲਾ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਦੂਜੇ ਮੱਲ ਕਣ। ਮਿੱਟੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Types of soil

ਲਾਲ ਮਿੱਟੀ :→ ਇਹਨਾਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ, ਮੱਲੜ ਅਤੇ ਚੂਨੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ, ਲੋਹਾ ਤੇ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੰਚਾਈ ਲਾਇਕ ਹਾਲਤਾਂ, ਦਾਲਾਂ, ਕਪਾਹ ਤੇ ਗਲ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਲੀ ਮਿੱਟੀ :→ ਇਸ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ, ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਲੋਹਾ ਪੋਟਾਸ਼ ਅਤੇ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾ ਸਿਮਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਰੰਗ

Soil and Types of Soil

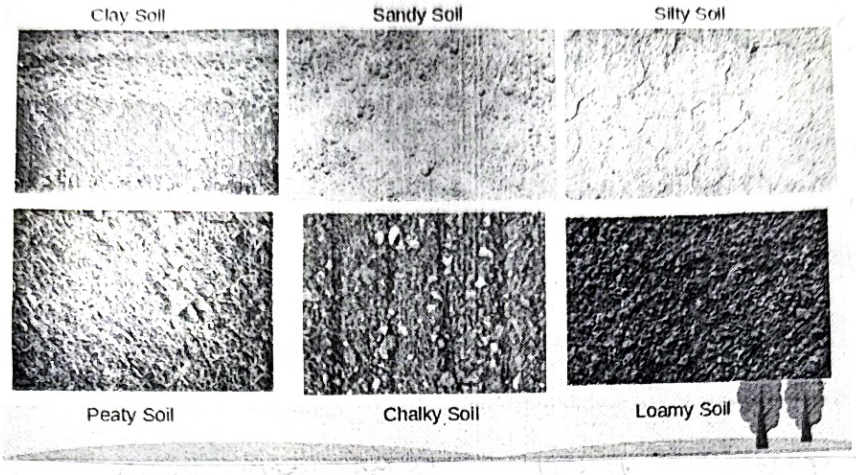

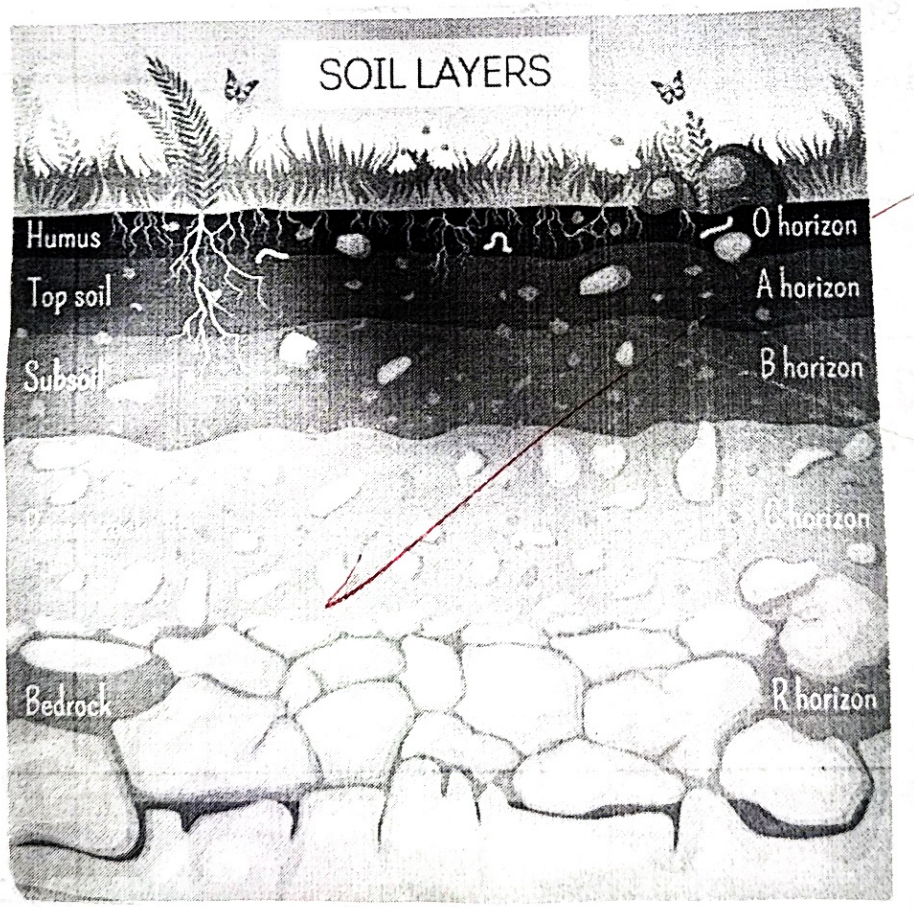

ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕਿਰਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਕਣਕ, ਗੰਨਾ, ਕਪਾਹ ਆਦਿ। ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰੇਤਲੀ ਮਿੱਟੀ:- ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੇਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਲਗਭਗ 70% ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਣ ਮੋਟੇ ਤੇ ਖੁਰਦਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਕਣ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲਗੀ ਜਗਾਹ ਵੱਧ-ਵੱਧ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਣਾਂ ਵਿਚਲੀ ਵਿੱਥ ਸਿਆਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹਵਾ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੇਤੀ ਗਰਮ ਅਤੇ ਠੰਢੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਸਲਦੀ ਮੌਸਦੀ ਹੈ।

ਸਲੋਣ ਮਿੱਟੀ:- ਇਸ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਪੋਟਾਸ਼, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਫ਼ੁਲਾ, ਮੈਗਨੀਸ਼ੀਅਮ ਆਦਿ ਲਵਣਾਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਲੋਣ ਮਿੱਟੀ ਹਲੇ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਏਸ ਦੇ ਕਣਾਂ, ਛੋਟੇ ਦੇ ਰੋਟੇ ਦੀ ਕਿਰਾ ਸਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਨਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਸਾਰੂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨਾਲ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਪਜਾਊ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਨੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰਥਤੀ ਮਿੱਟੀ:- ਪਰਥਤੀ ਮਿੱਟੀ ਘੱਟ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਪਤਲੀ ਤੇਹ ਵਾਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਦੇ ਕਣ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹੈ। ਇਕਦਮ ਵਰਖਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਰੋੜ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਹਿਮਾਚਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਲੈਟਰਾਈਟ ਮਿੱਟੀ:- ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਸਿਆਣਾ ਵਰਖਾ ਵਾਲੇ ਗਰਮ ਖੁਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਭਾਰੀ ਵਰਖਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਚੋਮਰ ਤੱਤ ਘੱਟ ਕੇ ਰੇਤਾਂ ਨਲੇ ਬਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਮਰ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਉੱਪਜਾਊ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

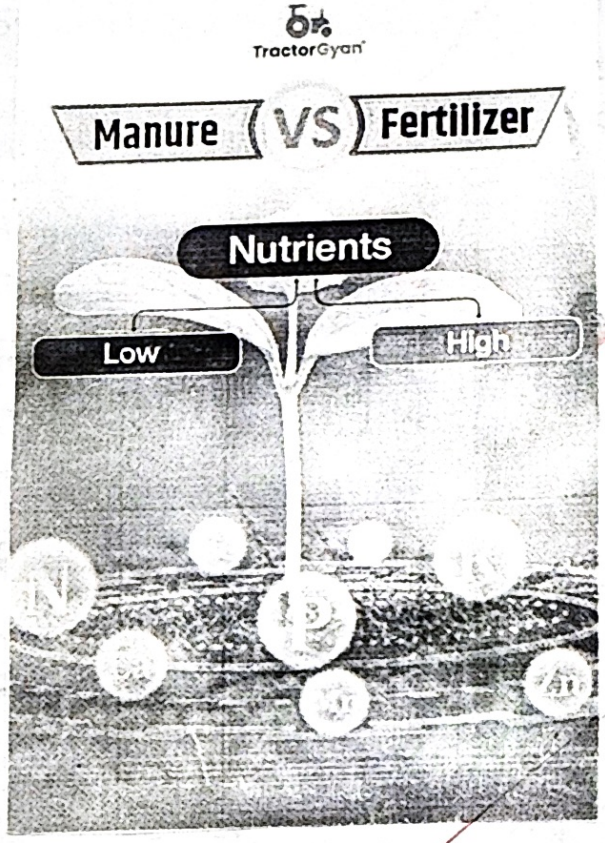
TractorGyan
Manure
VS
Fertilizer
Nutrients
Low
High

(c) Manures and Fertilizers:→ farm yard Manure, Green Manure, Nitrogenous, Phosphate and Potassic fertilizers.

ਮਮਰਸ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ :→ ਭੂਮੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਸਲ ਦਾ ਛਾਤ ਕਿੰਨਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਪਜਾਊ ਭੂਮੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਉਗਣ ਅਤੇ ਹਵਾ-ਢੁੱਲਵਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੇ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਜੀਵ ਉੱਤੇ ਦਾ ਜੋਰ, ਇਸ ਦੀ ਹੀਰਾ ਭੂਮੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

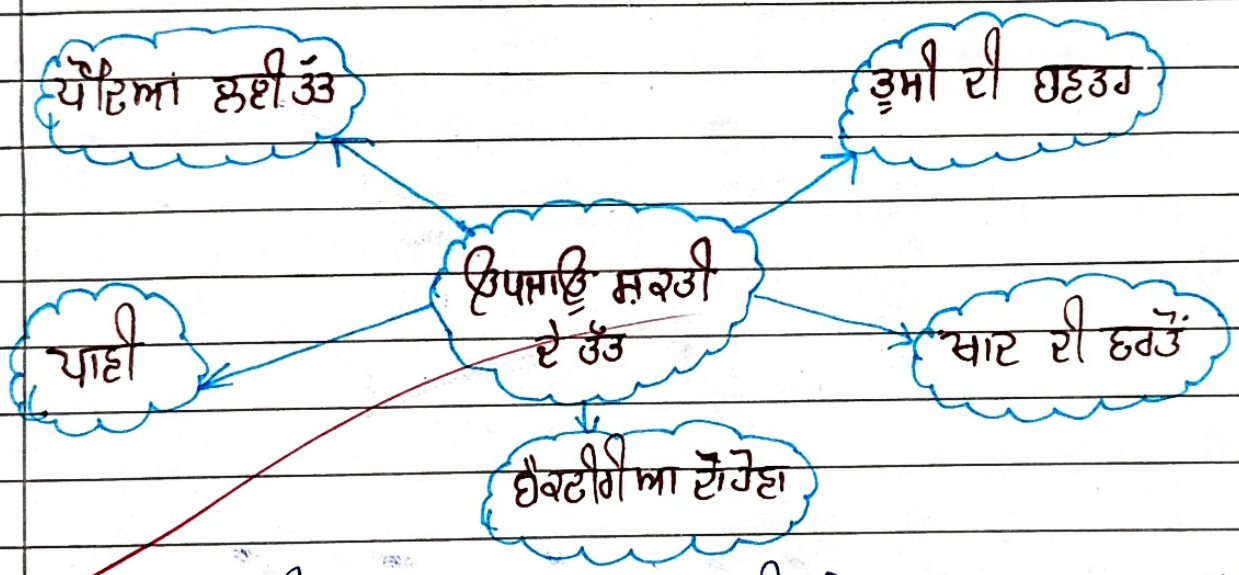

ਖਾਦ :→ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਘੁਟ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਆਵਣ ਤੇਂ ਅਤੇ ਜੋ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਕੇ, ਖਾਦ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਛੱਪੜ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਖਾਰੇ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਮਿੱਟੀ ਲਈ ਸਾਰ ਹੈ। ਬੂਟਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਪੱਤੇ ਆਦਿ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਖਾਦ ਹੈ।

Teacher's Signature :

ਖੇਤਰ ਅਮੀ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਭੂਮੀ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਸੁਗਾਰ ਪਦਾਰਥ ਲੈਂਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਤਮ ਹੋਣ ਲ੗ਾ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਗਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਛੱਡਣਾ, ਹਰੀ ਅਤੇ ਹਰੀ - ਹਰੀ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਪਾਉਂਦੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਖਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੀਤਰ

- **ਬੂਟੇ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਤੋਮਲ ਤੱਤ ਦੇਣਾ :→**

ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਾਤਰ ਤੱਤ ਤੋਮਲ ਤੋਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਸੁੰਨ ਹਰੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੀਜਣ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਤੋਮਲ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹو ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਰਮਜ਼ੋਰ ਹو ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪਜਾਊਪਣ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਮੀ ਖਾਦ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

- **ਭੂਮੀ ਦੀ ਤੌਣਦਾ ਦਾ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ :→**

ਖਾਦ ਰੇਤਲੀ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕਣਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਚੀਕਣੀ ਦੇ ਕਣਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਭੂਮੀ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

- **ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ :→**

ਖਾਦ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

• **ਬੈਰਟੀਗੀਆਂ ਦਾ ਰੋਮ:→**

ਖਾਦ ਜਿਵੇਂ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਅਤੇ ਕੂੜੀ ਬੈਰਟੀਗੀਆਂ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਦੇ ਉਲਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੀਹਾਣੂ ਭੂਮੀ ਦੀ ਹਵੇਰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

• **ਰਿਮ ਹਿਸੇਸ ਉੱਤੇ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ →**

ਮੌਕਰ ਅਮੀ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਹੀ ਫ਼ਸਲ ਲਗਾਈ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਭੂਮੀ ਇਕ ਉੱਤੇ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਲੀਆ ਜਾਂ ਰਿਸਾਲ ਪਾਂਦਾ।

ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਮੁੱਢੀ ਦੇਣ

ਖਾਦਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

1. ਕੁਦਰਤੀ ਖਾਦ
2. ਚਹਾਇਟੀ ਖਾਦ

ਕੁਦਰਤੀ ਖਾਦ:→

ਕੁਦਰਤੀ ਖਾਦਾ ਹਵੇਰ ਕਰਕੇ ਲਗਭਗ ਤੇ ਹੀ ਮੀਹਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਦਾਂ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਰੇ ਸਰੂਪੀ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵੰਡ -

1. ਕੂੜੀ ਦੀ ਖਾਦ
2. ਕੂੜੇ ਦੀ ਖਾਦ
3. ਹੱਡੀ ਖਾਦ
4. ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ
5. ਹੱਡੀਆਂ ਦੀ ਖਾਦ
6. ਹੋਰ ਖਾਦ ਜਿਵੇਂ ਖਲਾਂ ਦੀ ਖਾਦ।

Farm Yard

ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ :→

ਇਹ ਖਾਦ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗੋਬਰ ਤੇ ਮਲ-ਮੂਤਰ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਹੇਠਾਂ ਵਿਛਾਈ ਪਰਾਲੀ, ਤੂੜੀ ਆਦਿ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਖਾਦ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੱਤ ਤੇ ਸੂਖਮ ਤੱਤ ਸੂਖਮਤਾ ਨਾਲ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਦ ਭੂਮੀ ਦੀ ਤੌਖਲਾ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚਾਹੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰਤੀ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੂਖਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰੇਤਲੀ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕਣਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਖਮ ਜੀਵਾਣੂ ਦੀ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਦ ਰਸਾਇਣਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਤੋਂ ਹੋਰਦੀ ਹੈ।

ਗੋਬਰ ਖਾਦ ਦੀ ਬਣਤਰ

ਗਲੀ ਸੜੀ ਸਧਾਰਨ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਦੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ :-

ਪਾਣੀ	:	70%
ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ	:	0.4% ਤੋਂ 1.5%
ਫਾਸਫੋਰਸ	:	0.2 ਤੋਂ 0.9%
ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ	:	0.5%
ਚੂਨਾ	:	0.5% ਤੋਂ 4%

Green Manure

ਹਰੀ ਖਾਦ:→

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਹਲਕੀ ਰੇਤਲੀ ਪਿੱਛੋਂ ਦੋਮਟ ਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹਰੀ ਖਾਦ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਦੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਵਿਚੋਂ ਘਾਟਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਗਲਣ ਮਸਲ ਤੇ ਖਾਦ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਹਰੀ ਖਾਦ 'ਕਹਿਣ' ਹਨ। ਹਰੀ ਖਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਹਲਕੀ ਰੇਤਲੀ ਦੇ ਦੋਮਟ ਮਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਰ ਦਰਾਈ ਕਰਕੇ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਦੇ ਗਲਣ-ਸੜਨ ਉੱਤੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਲਗੀ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸੁਰੂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਮਲ ਦਾ ਛਾਤ ਇਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਰੀ ਖਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਲੋਤੇ ਖਰਚ ਦੇ ਹਮਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

Advantages of Green Manuring

- ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੋਬਰ ਦੀ ਖਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੈਂਦਰ ਖਾਦਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕੇ ਲੈਂਦੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

- ਇਹ ਗੋਰ ਦੀ ਖਾਣ ਲਈ ਸਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਹੈ।
- ਇਹ ਭੂਮੀ ਦੀ ਤੌਰਦ ਉਸਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਦੀ ਹੈ।
- ਭੂਮੀ ਦੀ ਪਾਣੀ ਖੁਸਕ ਦੀ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।
- ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰ ਦੀ ਖਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਦਾ ਖਰਚਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਰੀ ਖਾਦ ਸਸਤੀ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਹੈ।
- ਇਸ ਨਾਲ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਰੀ ਖਾਦ ਲਈ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਚੋਣ :-

ਹਰੀ ਖਾਦ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਲੀਆਰ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੀਆਂ ਵਿਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਹਰੀ ਖਾਦ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਦੀ ਸਕਤ। ਫੈਲੀਆਂ ਜੋਤ ਤਾਂ ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੀ ਫਸਲ ਉਗਾਉਣ ਭੂਮੀ ਦੀ ਹੰਠਲੀ ਤੱਕ ਤੋਂ ਸੋਖਣ ਕਰ ਸਕਣ। ਫਸਲ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਲਤ ਅਤੇ ਘਾਟ ਵਗਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਭੂਮੀ ਤੇ ਵਾਧਾ ਦੱਪ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗا।

ਘਟਾਉਣੀ ਖਾਦਾਂ

ਘਟਾਉਣੀ ਖਾਦ:→ ਇਹ ਖਾਦਾਂ ਰੇਹੀਆਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਪਾਟ ਦੇ ਯੁਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਅਮੋਨੀਆ, ਮਲਬੇਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਈਟਰੇਟ ਉੱਤੇ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਮਿਊਰੇਟ ਆਫ਼ ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੀ ਪਾਟ ਯੁਗ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲਾਈਟਰੇਟ ਫਾਸਫੋਰਸ ਅਤੇ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਉੱਤੇ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵੀਟ ਦੀ ਲਾਗੇ ਕਰਦੇ।

ਘਟਾਉਣੀ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇਣ

ਘਟਾਉਣੀ ਖਾਦਾ ਦੇ ਚੰਗਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਤਿਨ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਦੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

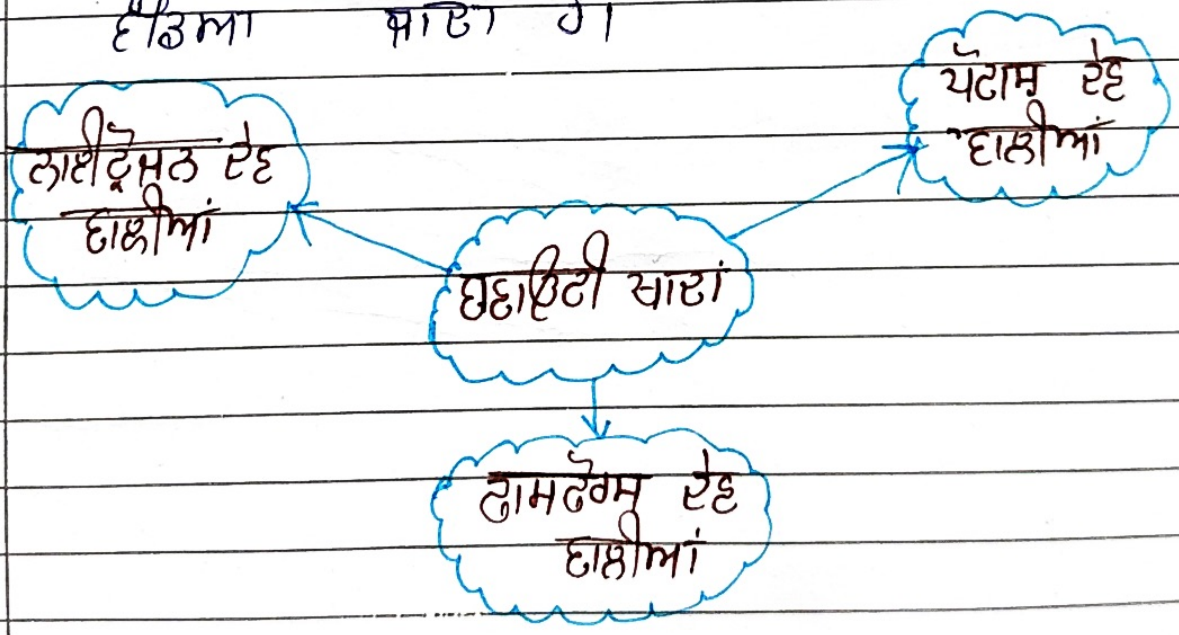

ਲਾਈਟੋਮਲ ਦੇਹ ਹਾਲੀਆਂ ਰਮਾਇਹਿਰ ਖਾਰਾਂ :→

ਇਹ ਸਾਰਾਂ ਭੂਮੀ ਦੀ ਡਾਮਡੋਰਮ ਉੱਤ ਇਹੀਆਂ ਹਨ। ਡਾਮਡੋਰਮ ਬੂਟਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਹੈ। ਡਾਮਡੋਰਮ ਦੀ ਹੇਠ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਲਾਈਟੋਮਲ ਦੀ ਹਰਤੋਂ ਉਗੀ ਉਥੇ ਰਹ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮੀ ਇੱਕ ਡਾਮਡੋਰਮ ਉੱਤ ਦੀ ਘਾਹ ਦੀ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਲਾਈਟੋਮਲ ਦੇ ਹੋਂਗ ਮਿੱਟੀ ਇੱਕ ਪੁੱਲ ਜਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਦਬਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

Nitrogenous fertilizers

Nitrogenous:→ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਹਰੇ-ਕੁੱਲਰ ਲਈ ਹਵਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੂਟੇ ਪੀਲੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੀ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਤੱਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਖਾਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ -

1. ਇਹ ਬੂਟੇ ਦੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਅਤੇ ਸੀਟ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਰੰਗ ਆਦਿ ਬਹਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।
2. ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਤੇ ਪੀਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
3. ਇਹ ਤੱਤ ਬੂਟੇ ਦੀ ਸਹਾਇ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

- **ਮੈਗਨੀਸ਼ਿਅਮ ਨਾਈਟਰੇਟ:→** ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 15-16% ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੀ ਸਾਰਵਿਤ ਖਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਛੇਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਛੇਤੀ ਘੁੱਲ ਕੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- **ਅੰਮੋਨੀਅਮ ਸਲਫੇਟ ਨਾਈਟਰੇਟ:→** ਇਹ ਚਿੱਟੀ ਬਲੋਰੀ ਖਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਮੋਨੀਅਮ ਅਤੇ ਨਾਈਟਰੇਟ ਦਾ ਦੁਗਣਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟਰੋਜਨ ਦਾ ਔਸਤ ਗਿਣਾ 65% ਦੀ ਨਾਈਟਰੇਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੁਰੀਮਾ :→ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਇਦਾਰ ਰੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਈਕਰੋਮਸ ਤੱਤ ਦੀ ਮਹਕਾਈ ਦਾ ਸਮਤਾ ਮਾਪਣ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 40% ਲਾਈਕਰੋਮਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Potassic fertilizers

ਇਹ ਖੂਟੇ ਵਿੱਚ ਮਦਾਰਤ ਖੁਰਾਕਾਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੂਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖਾਦ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ :→

ਪੌਦੇ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵਿਕਾਸਕਾਰੀ ਗਿੱਠਾ ਪੀਲਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੇ ਹੋ ਕੇ ਮੁੱਢ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਰਦੀਆਂ ਘੱਟ ਫੁੱਲਦੀਆਂ ਹਨ।

Potassic fertility :→

ਇਹ ਸਾਰੀ ਭੂਮੀ ਦੀ ਪੋਟਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਭੂਮੀ ਦੀ ਪੋਟਾਸ਼ ਦੀ ਉਪਰ ਲੋਡ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਕਰਕੇ ਪੋਟਾਸ਼ ਵਾਲੀ ਖਾਦਾਂ ਹਾਰਵਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਰਕੀਟਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਿਰ ਮਹਤਵ ਮਾਰ ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਮਾਇਟ ਕਰਾਂਦੀਆਂ ਖਾਦਾਂ। ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਬੂਟਿਆਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਰਕਾਬਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਅਤੇ ਕੁਆਲਟੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਸਮ ਹੋਵੇ ਗਰਮ ਜਾਂ ਠੰਡਾ

ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਖੂਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਦੇ ਫਾਇਦੇ

1. ਇਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਅਲਰਜੀ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਅਲਸੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀ ਨਹੀ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਬਣਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ।
2. ਇਹ ਪੈਦੇ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਹੇ ਕਰਨ, ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬੀਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
3. ਪੋਟਾਸ਼ ਗਾਰਬਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਨਮੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।
4. ਪੋਟਾਸ਼ ਸਾਂਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।
5. ਪੋਟਾਸ਼ੀਅਮ ਪੌਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ੁਮਦ ਕਰੀ ਸਿਮੰਦਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਚਮਕ ਵਿੱਚ ਛਾਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
6. ਇਹ ਪੌਦੇ ਦੇ ਸਹੀ ਵੱਧਣ ਅਤੇ ਪੌਦੇ ਦੀ ਰੋਗ ਰੋਧਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

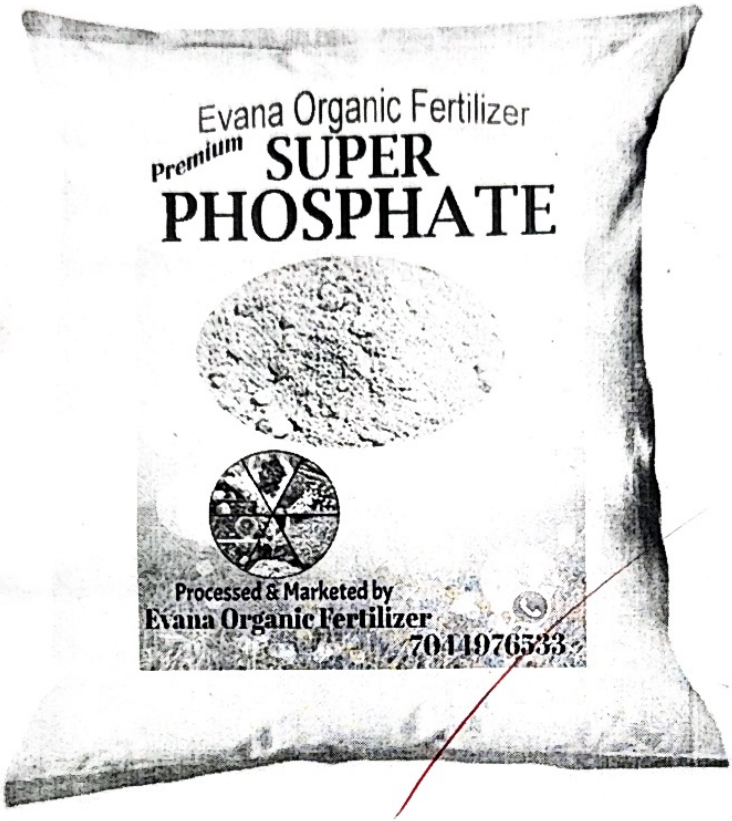
Evana Organic Fertilizer
Premium
SUPER
PHOSPHATE
Processed & Marketed by
Evana Organic Fertilizer
7044976533

Phosphate

ਫਾਸਫੋਰਸ ਦਾ ਬੂਟਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ:→

ਇਹ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੂਟਾ ਤਿਆਰ ਲਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਫਲ ਛੇਤੀ ਪੱਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਤ ਰਾਈਜ਼ੋਬੀਅਮ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਫਲ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੂਟੇ ਛੋਟੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ, ਹੋਰ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਿਚ ਕਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਦੇਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਖਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਤੱਤ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Parts of a plant

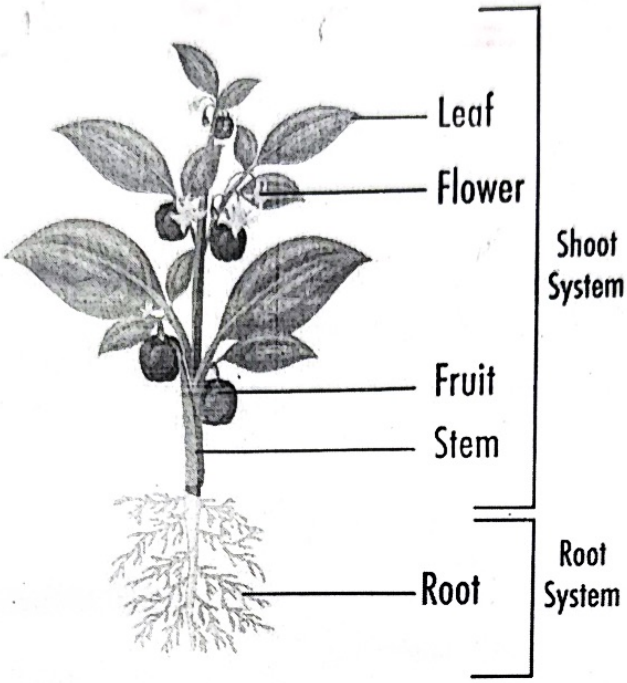

ROOT TYPES

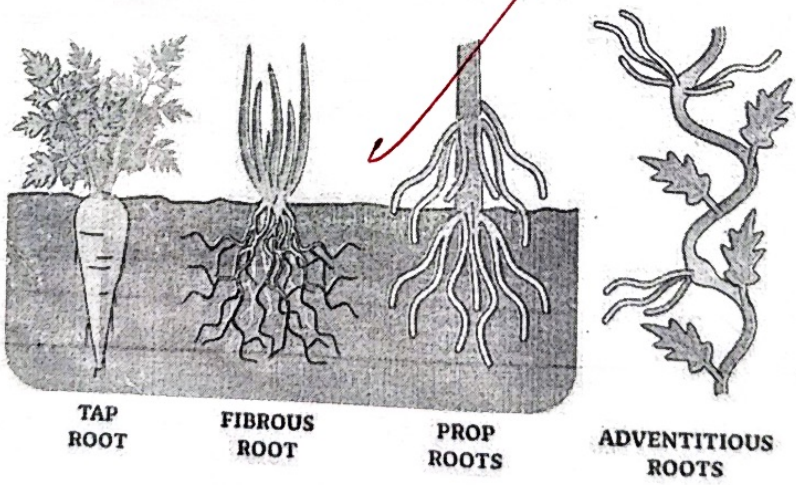

Part of Plants

ਸਾਡੇ ਹਰਾਭਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿੱਖੇ- ਲਿੱਖੇ ਹਨ ਰੰਗ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਸੋਭਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਭੋਜਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਮੁਹਾਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਸੁਵਾਸ਼ ਮੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਆਕਸੀਜਨ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਹਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ - ਸੁਥਰਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :-

- **Roots :-** ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੂੰ ਗਿਰਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਸਗੋਂ ਇਹ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪਾਣੀ, ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਪੋਸਣ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਜਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਖਣ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਸੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਹਵਾ ਸੌਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

- **Stem :-** ਪੱਤੇ ਇਹ ਯਾਸਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਤਣੇ

Parts of a Root

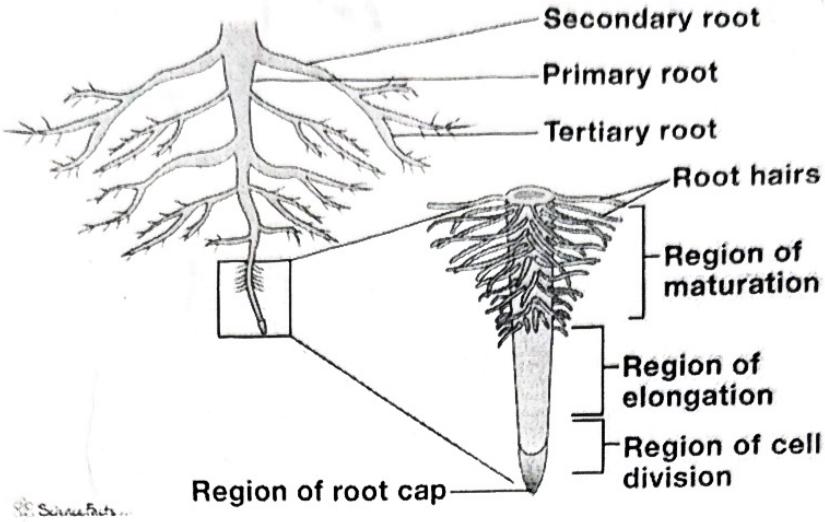

PARTS OF A LEAF

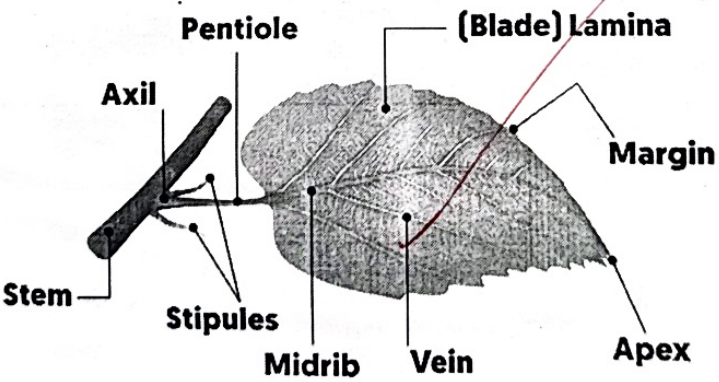

ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਬਗਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਣਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੌਦੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਾਇਆ ਮੰਗ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋ ਤੇਲ ਦਾ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

- **Flower:-** ਫੁੱਲ ਇੱਕ ਸੁੱਖ ਰਹਿਤ ਇੱਕ ਟਹਿਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਟਹਿਣੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸਨ ਤਿਮ੍ਹ ਫੁੱਲ ਤੇ ਮੌਸਮੀ ਮਤੇਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਪੌਦੇ ਦੀ ਮੁੱਢਵਤਾ ਵਿੱਚ ਦੀ ਛਾਪਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- **Fruit:-** ਫਲਦਾਰ ਪੱਤਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਸੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹੈ। ਫਲ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਗਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਰੇ ਪਤੇ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਲ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਖੁਰਦ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ। ਏਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੀਨ ਦੀ ਘਾਟ ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੱਥ ਤੋਂ ਹੱਥ ਫਲ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਅਤੇ ਆਮ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ

- **ਪਰਾਗ ਕੋਸ਼** → ਪੇਸਕੀਆਂ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਉੱਤਰ ਪਰਾਗ ਕੋਸ਼ ਉੱਤਰ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਢੱਕਣ ਨੂੰ ਪਰਾਗ ਕੋਸ਼ ਉੱਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਲ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

- **ਏਥਰ:→** ਪਰਾਗ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਟੋਪੀ ਹਾਲੇ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਏਥਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿੱਤੇ ਰੋਗਦਾਰ ਜਾਂ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

- **ਮੋਕਲ:→** ਇਹ ਏਥਰ ਨੂੰ ਲੈਂਦੀ ਲਾਲ ਮੋਕਲ ਹਾਲਾ ਭਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਕਲ ਹਾਲਾ ਭਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- **ਪਰਾਗ ਫਿਲਾਮੈਂਟ:→** ਹੁਣ ਇੱਕ ਪਰਾਗ ਕੇਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲੈਂਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਫਿਲਾਮੈਂਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

- **ਗਰਭ ਪੱਤਰ:-** ਇਹ ਲੈਂਬੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਟੋਪੀ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੇ ਫੁੱਲ ਲਹਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿੱਤੇ ਬੀਜ ਪੱਤਰ ਹਨ। ਬੀਜ ਉਂਗਾਹ ਦੇ ਪੱਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

- **ਲੈਂਬੀ:-** ਇਹ ਇੱਕ ਪਤਲੀ ਲੰਬੀ ਲੈਂਬੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

- **ਬੀਜ ਥਾਂਹੀ:-** ਇਹ ਮੋਟੀ ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਿੱਤੇ ਬੀਜ ਅੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

How a plant grows from a seed

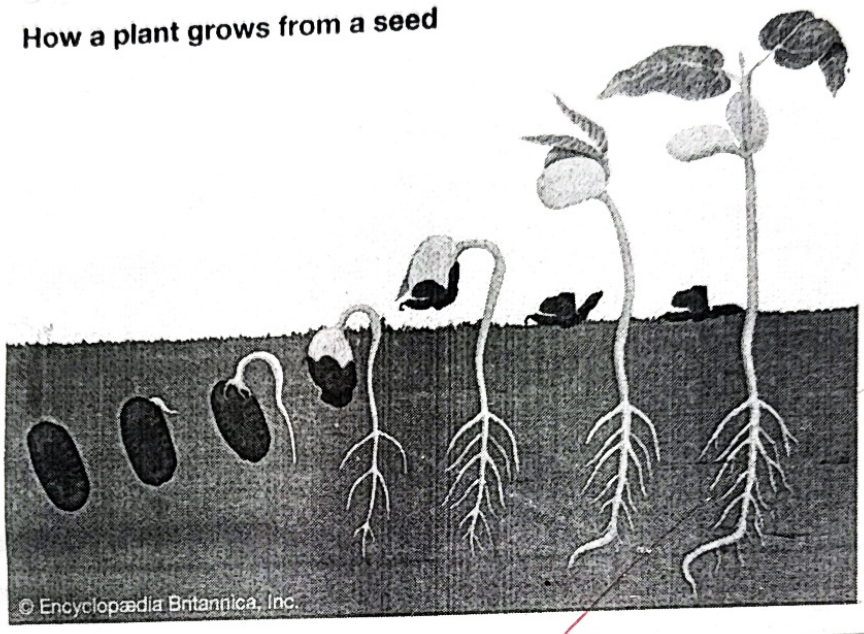

Seed Germination

Introduction :- ਕੋਈ ਵੀ ਲਹਾਂ ਦਲ, ਪੌਦੇ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਯਕੀਨੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਦੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਮਾਂ ਬੂਟੇ ਦਾ ਕਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਪਰਿਕਿਆ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- **ਰਹਰ :-** ਰਹਰ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਛੋਲਾ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੀਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਲੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਾਮਰ ਦਿੱਤ ਛੋਲੇ ਦਾ ਬੂਟਾ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- **ਛੋਲੇ :-** ਛੋਲਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਗਰਮਸਾਲੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਛੋਲੇ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਪਾਮਰ ਪੁੰਗਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਪੀਸ ਦੇ ਦੇਸਣ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਮੱਕੀ :-** ਮੱਕੀ ਦੇ ਬੀਜ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਪਾਮਰ। ਹਫਤੇ ਤੱਕ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੁੰਗਰਨ ਤੋਂ ਪਾਮਰ ਇਹ ਬੂਟੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਮੱਕੀ ਤੋਂ ਮੱਕੀ ਦਾ ਆਟਾ, ਪਸ਼ਮਾਂ ਬਣੀ ਹਨ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੱਕੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਿਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

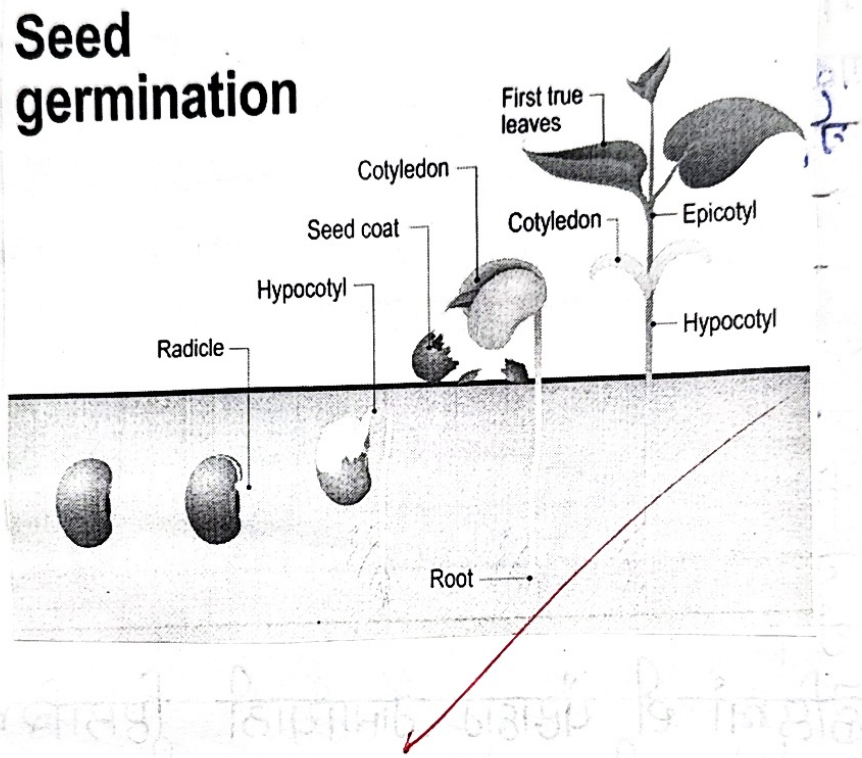
Seed germination
First true leaves
Cotyledon
Seed coat
Cotyledon
Epicotyl
Hypocotyl
Hypocotyl
Radicle
Root

- **ਸਫੇਦਾ:-** ਸਫੇਦਾ ਦੇ ਬੀਜ ਵੀ ਪੁੰਗਰ ਕੇ ਬੂਟੇ, ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੱਲੇ ਥਾਂਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

- **ਸਰੋਂ:-** ਸਰੋਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰੋਂ ਦਾ ਬੀਜ, ਸਰੋਂ ਦੇ ਬੂਟੇ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਧਣ ਦੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁੰਗਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੋਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਤੇਲ ਮੁਹਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

- **ਬਾਜਰਾ:-** ਬਾਜਰਾ ਵੀ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰ ਕੇ ਬੂਟਾ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਾਜਰੇ ਨੂੰ ਕਰੇ ਬਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਪੁੰਗਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪੁੰਗਰੇ ਬੀਜਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

Gardening Tools and Equipments

ਟਰੈਕਟਰ

ਟਰੈਕਟਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਿਨ ਬੱਤਰ ਹੈ, ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਸਮੀਲ ਹਾਰਸ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਸਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੰਦ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੀਤ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਸਾਂਭਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਧਿਆ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮੰਦ ਕਾਲਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲਦਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਜਰਿਏ ਖੇਤੀ ਮੰਦ (ਹਲ, ਕਰਾਹਾ, ਮੁਗਾਰਾ, ਹਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੰਦ) ਪਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤੀ ਤਰਾ ਸਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਿਤੀ ਟਰੈਕਟਰ :- ਇਸ ਦੀ ਤਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿਚਲੀ ਸਮੀਲ ਤਰਾਇਦ ਸਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

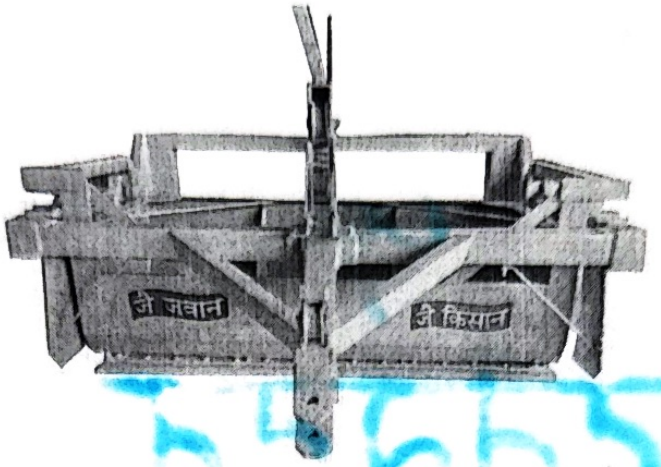
जै जवान
जै किसान

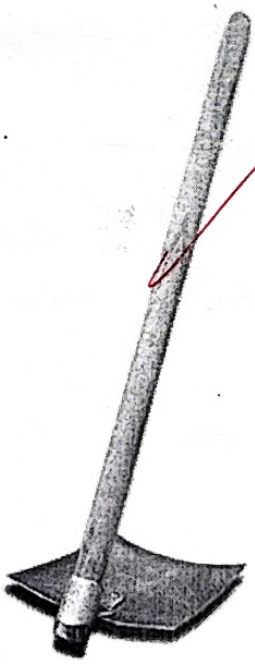

ਰਗਾ

ਉੱਚੀ-ਨੀਵੀਂ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖੇਤੀ ਮੀਟ ਨੂੰ ਰਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਗਾਹ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਰਗਾਹਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜੋੜੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਹੇਠਾਂ ਰਗਾਹ ਜਿਸਨੂੰ ਬਲਦ ਦੀ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਦਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਗਾਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੱਕਰ ਦੇ ਛੱਡਿਆ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਗਾਹ ਲੋਹੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਣਤਰ → ਵੱਡੇ ਰਗਾਹ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਰਗਾਹ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 9 ਫੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਚਾਈ 2 ਫੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਰਗਾਹ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 4 ਫੁੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਰੀ

ਇਹ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪੋਲਮ ਟਰਕੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਤਿੱਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰੇ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਲ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਪਾਹ, ਮੱਕੀ ਆਦਿ ਦੇ ਗੋਡੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁਰਗਾ

ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋਟੇ ਫੱਟਿਆਂ ਵਾਲੇ ਹਾਰੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਧੱਪਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਦੋ ਸੋਟਾ ਨਾਲ ਉੱਲਦ ਵਾਲੇ ਖੰਡੀ ਮੇਹ ਦੀ ਮੁਰਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੁਰਗਾ ਦੀ ਹਰਕੋ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਉੱਤੇ ਗਲਿਆਂ ਦੀ ਤੋਰਦ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੁਰਗਾ ਫੇਰਨ ਨਾਲ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਜਮੀਨ ਤੇ ਧੱਪ ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੀ ਘੱਟ ਅਸਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਨਮੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੁਰਗਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜੋੜੀਆਂ ਨਾਂ ਇੱਕ ਜੋੜੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਦਾ ਦੌਰ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਰਗਾ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ ਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੀ ਅਤੇ ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਣਤਰ:- ਮੁਰਗਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਮੋਟੇ ਫੱਟੇ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ 10 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾ ਤੇ 11/4 ਫੁੱਟ ਚੌੜਾ ਅਤੇ 8/10 ਇੰਚ ਮੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 2/3 ਫੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਰਾਡਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਨ ਮਾਂ ਕਲਟੀਵੇਟਰ

ਸਮੀਲ ਨੂੰ ਬੀਮਰਜੇਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁੱਝ ਨੂੰਘਾਈ ਤਕ ਪੁੱਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟੀ ਸਮੀਲ ਪੱਲੀ ਤੇ ਸੁੱਟੀ ਹੈ। ਸਟੱਫ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਸਮੀਲ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਸੇਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਇਲਾਂ ਸੇਲਾਂ ਵਿਚ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹਲਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ। ਭਾਰਤੀ ਹਲ ਪੰਜਾਬੀ ਏਸਾਂ ਦੇ ਕਲਟੀਵੇਟਰ ਵਿਚ ਹੈ। ਹਲ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਸੁਮੁੱਖ ਸੇਟ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਸੀ ਹਲ ਲਗਾਯਗ ਇਕੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ, ਫਰਕ ਕੇਵਲ ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੀ ਹੈ।

ਉਤਰ:- ਹਲ ਥੱਲੇ ਤੋਂ ਤਿਕੋਣਾ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਹਮਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਲ ਦਾ ਉਤਲਾ ਭਾਗ ਵੱਧਦਾ ਅਤੇ ਪਤਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਮੇਖੀ ਦੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੈਲਟੀਵੇਟਰ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਨਾਲ ਹਲ ਵਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਅਗਾਰ ਕਲਟੀਵੇਟਰ ਪਾ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਤਰੀ

ਰਾਤਰੀ ਇੱਕ ਸੰਤੀਸ਼ਾਲੀ ਇੱਕ ਹਰਤਿਮਾ ਮਾਹ ਹਾਲਾ ਅੰਸ਼ਾਰ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸੰਤਾਂ ਇੱਕ ਪੱਤੇ ਦੇਰਹ ਲਈ ਹਰਤਿਮਾ ਮਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਹਤਰ:- ਰਾਤਰੀ ਦਾ ਬਲੈਕ ਹਰਗਾਰਾ ਰੁੱਖ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅੰਸਲਾ ਭਾਗ ਕੰਜ਼ ਯਾਰ ਹਾਲਾ ਰੁੱਖ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਚਲਾਇਹ ਲਾਲ ਰਮਲਾਂ ਦੀ ਰਟਾਈ ਕੀਤੀ ਮਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੰਬਾ

ਰੰਬਾ ਇੱਕ ਸੁੰਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦਾ ਮੇਹ ਹੈ ਜੋ ਘਾਹ ਚੋਂਹ ਮਤੇ ਗੋਤੀ ਕਲ ਦੇ ਰੰਮ ਮਾਇੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਠਾ ਰਾਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਠੇ ਹਰਗਾ ਰੁੱਖ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਲੱਗਿਆ ਰੁੱਖ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਮਮੇਂ- ਮਮੇਂ ਉਤੇ ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਕਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਰਮੀਲਾ

ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜਿਮਰਾ ਹੱਥਾ ਛੇਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਲ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿਮਰੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦੇ ਗੋਭੀ ਵੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਰਮੀਲਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਮਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰ ਲਈਆਂ ਦੇ ਵੱਦਦ ਛੋਟੀ ਗੋਭੀ ਕਰਨੀ ਚੈਂਦੀ ਹੈ। ਰਮੀਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉੱਚ ਤੇ ਕਯਾਰ, ਲਗਮਾ ਤੇ ਗੀਲੇ ਦੀ ਗੋਭੀ ਛੋਟੀ ਹਰਿਮਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਤਰ:- ਰਮੀਲਾ ਦਾ ਰਮਤਾ 5 ਫੁੱਟ ਛੇਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਮਤਾ ਲੈਰਜ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਪਲੇਟ ਵਰੀ ਦੇ ਪਲੇਟ ਲਾਇਕ ਚੌੜਾਈ ਤੇ ਉੱਚਾਈ ਵਿਚ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖੁਰਪਾ

ਇਹ ਵਰੀ ਹਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੱਥ ਲਾਲ ਹਰਤੇ ਮਾਹ ਹਾਲੇ ਮਿਟ 'ਤੇ ਖੁਰਪਾ ਦੀ ਹਰਤੇ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਮਲਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਪਜੋਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਹਰਤੇ ਤਮਲਾਂ ਦੇ ਗੋਡੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਾਲ ਪਾਰ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

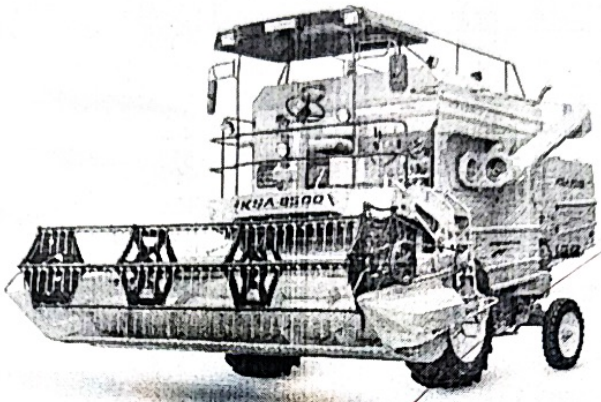

ਉਗਲੀ

ਉਗਲੀ ਇੱਕ ਸੰਤੀ ਦਾ ਮੀਟਰ ਹੈ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਤੁਰਦੀ ਜਾਂ ਤੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਗਲ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਿਖਣ ਮਿਤੇ ਤੇ ਉਗਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਦੇ ਕਿਸ ਲੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਕਤ ਦੀ ਗਤੀ ਤੋਂਦੀ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੁਰਨੀ ਰਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਰਗ ਲਈ ਕਿਮਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਰੇਖਾਚਿਤ

ਰੇਖਾਚਿਤ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸੰਤੀਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੀਟਰ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਹੁਰ ਅਤੇ ਛੋਟਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰੀ ਤੱਕਾਂ ਲਾਲ ਬੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਰੇਖਾਚਿਤਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਜੰਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਫਤਾਰਿਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਗਾਣੇ ਅਤੇ ਮਾਰਚੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਰਫਤਾਰੀ ਅਮਾਨੀ ਲਾਲ ਕਰ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

हिरोइ

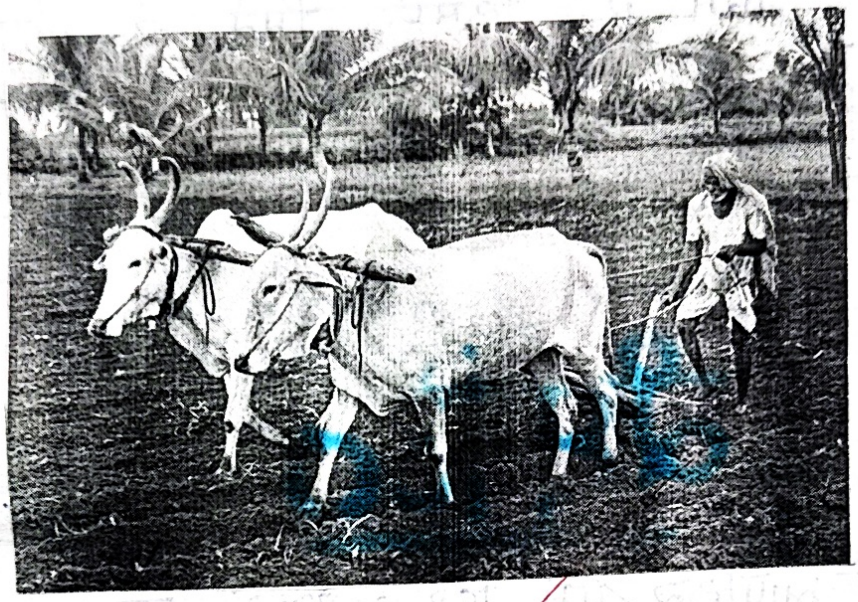

ਪੰਜਾਲੀ

ਹਲ ਜੋੜਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੁਹਾਗਾ ਫੇਰਨਾ ਹੋਵੇ। ਖੂਹ ਜੋੜਨਾ ਹੋਵੇ ਪੰਜਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਿਨ ਹਨ- ਵੱਡੀ ਪੰਜਾਲੀ, ਦਰਮਿਆਨੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀ ਪੰਜਾਲੀ।

Power tools

ਰੌਣੇ

ਰੌਣੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਭੁਰਭੁਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗਲਤ ਬੂਟਿਆਂ ਜਾਂ ਜੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਰਿਸ਼ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਤਲੀ ਦੀ ਖੰਪਲੀ ਤੇ ਕੰਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਤਰਿੱਕ

ਤਰਿੱਕ ਉਹ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਪਨ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸੁਖਾਲਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਇਕੱਠੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਰਿੱਕ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ, ਉਹ ਮੀਟਰ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਧੀਮੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਤ ਦੂਰ ਨਾਲ ਜੋੜਾਂ ਉੱਗਾਏ ਜਾਣ।

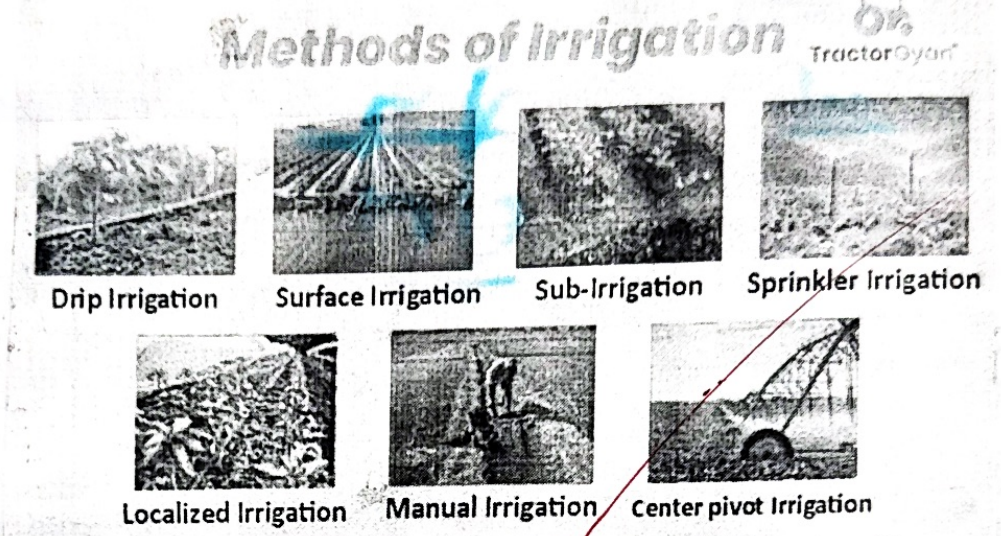
Methods of Irrigation
TractorGyan
Drip Irrigation
Surface Irrigation
Sub-Irrigation
Sprinkler Irrigation
Localized Irrigation
Manual Irrigation
Center pivot Irrigation

Methods of Irrigation

ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਤੇ:- ਸਿੰਚਾਈ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਰਾਵਟੀ ਸਾਧਨ ਜਿਵੇਂ - ਨਹਰਾਂ, ਖੂਹ ਟਿਊਬਵੈਲ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭੂਮੀ ਦੀ ਲੋੜ 80% ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਸਿੰਚਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਮੀਂਹ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਨਹਰਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ। ਇਸ ਨਹਰੀ ਅਤੇ ਰੇਤਲੀ ਜਿੰਮਿਆਂ ਤੇ ਸੋਕਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਟਿਊਬਵੈਲ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 9 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ।

ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ:→ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਛਤਰੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ- ਨਹਰਾਂ, ਸਬਾਈ ਨਹਰਾਂ ਛਾਟਾਸਾਰੀ ਨਹਰਾਂ, ਖੂਹ, ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਮਾਰ ਕੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਨਹਰਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇਜ ਛਾਟੇ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਟਿਊਬਵੈਲ ਲਗਾਏ ਗਏ।

ਨਹਰਾਂ:- ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹਰਾਂ ਸਿੰਚਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਹਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਵਿਛਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੁੰਦਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਹੋ ਨਹਰਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਨ →

1. ਮਸਾਈ ਲਗਿਆਂ :→ ਇਹ ਲਗਿਆਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉੱਲਦੀਆਂ ਗਰਿੱਦੀਆਂ ਹਨ।

2. ਬਰਮਾਤੀ ਲਗਿਆਂ :→ ਇਹਨਾਂ ਲਾਲ ਸਾਗਿਤ ਦੇ ਇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੰਮਾਣ ਦੀ ਤੁਮੀ ਉਪਜਾਊ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲਗਿਆਂ ਖੁੱਟਣ ਲਈ ਲਾਭਦੇਹ ਹੈ।

ਸੁਹ :- ਖੰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਹਯੋਰੇ ਕਰਕੇ ਸੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਾਈ ਉੱਚੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਪਰਤੀ ਇਲਾਕਾ ਪਾਣੀ 50 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਲਾ ਹੋਵੇ।

ਟਿਊਬਵੈੱਲ :- ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਉੱਚੇ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਲਗਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੰਚਾਈ ਮੰਗਦੇ ਲਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਧਿਆਨੀ ਜਮਤੀ ਹੈ। ਤੇਲ ਅਤੇ ਧਿਆਨੀ ਨਾਲ ਉੱਲਦੇ ਵਾਲੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਆਮ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰਤੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤੰਗੀ ਇੱਕ ਵਾਢੀ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪਾਇਪਾਂ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਦੀ ਕਮਲ ਰਾਹਨ ਖੰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਪਰਤੀ ਹੋਰਲਾ ਪਾਣੀ ਘੱਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

Source of Irrigation

1. ਮਤੀ ਸਿੰਚਾਈ :- ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਥਲਾ ਦੇ ਸਾਲਾ ਰਾਹੀ ਪਾਣੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ :- ਕਹਰ, ਹਾਲਾਂ, ਛੋਲਾ ਆਦਿ।

2. **ਸਹ ਸਤੋਰ :-** ਕਈ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਸਮੀਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਸਮੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸਹਸੀਲਾਂ ਉਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

3. **ਢਗਾਰ ਸਿੰਚਾਈ :-** ਸਿੰਚਾਈ ਦੀ ਇਹੀ ਅਸਮਤਲ ਭੂਮੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਇੱਕਠਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਫਸਲ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ। ਢੇਰਾਂ ਉਮਰ ਵੀਰ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ੀਆਂ ਪਾਇਆਂ ਖਿਲਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਤੇ ਪੌਣ ਢਾਲੀਆਂ ਲੈਵਲ ਕਿੱਤੇ ਰੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਪਾਣੀ ਲਾਹ ਰਹੇ ਖੂਹੀ ਤੇ ਲੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਪੰਪ ਰਾਹੀਂ ਉੱਚ ਦਬਾਅ ਲਾਹ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੌਣ ਰਾਹੀਆਂ ਲੈਵਲਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

4. **ਉਪਰਾ ਸਿੰਚਾਈ :-** ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰਾ-ਉਪਰਾ ਕਰਕੇ ਜਗਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਚੌੜੇ ਜਗਾਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪਰਾ ਸੁਹਾਗੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਫਲਦਾਰ ਦਰਖੱਤਾਂ, ਬਾਗਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰਾ-ਉਪਰਾ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਮੁਹਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Weeds: Important weeds of Crops and their Control.

Weeds:→ ਉਹ ਬੂਟਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਸਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲਾ ਹੋਏ ਤੇ ਮਸਿਰੀ ਥਾਂ ਤੇ ਉੱਗ ਪਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਮਰੀ ਲੋੜ ਲਾ ਹੋਏ ਲਈਲ ਮਖਦਾਇਏ ਹਨ। ਇਹ ਖਿਤਾਂ ਬੀਜਿਆਂ ਉੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਬੂਟਿਆਂ ਦੇ ਲਈਲ ਆਪਣੇ ਹਨ ਜੋ ਬੇਲੋੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਉੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ - ਘਾਹ, ਮੁਰਦ ਆਦਿ।

Charactestics:- ਲਈਲ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਨ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗਰਮੀ, ਸਰਦੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਕ ਦੀ ਘਾਟ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਸਲਹਾਤ ਵਿੱਚ ਗਿਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਲਈਲ ਦਾ ਇੱਕ ਬੂਟਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੀਜ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲਈਲ ਦਮਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਲੇ ਸਿਮਾਰਾ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ। ਹਰ ਹਰ ਸਾਲ ਦਮਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਲਦੇ ਹਨ। ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

Importance:- • ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਬੁਰਾਈ ਬੀਮਾਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ।

- ਇਹ ਉਪਜਾਊ ਮਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਪਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਕਈ ਨਦੀਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੀਆ ਲਾਲ ਰੀਝੇ- ਮਰੈਂਜੇ ਦੂਰ ਉਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਜਦੋਂ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਭੂਮੀ ਪੁਰਦ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਇਹ ਮਨੁੱਖਾਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਤੋਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :- ਚਾਰੂ, ਚਲਾਈ ਆਦਿ।

Losses Due to weeds:→

- ਇਹ ਫਸਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਖੁਰਾਕ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- ਫਸਲ ਦਾ ਛਾਤ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਕੁੱਝ ਨਦੀਨ ਲੋਗਾਂ ਲਈ ਰੋਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਇਹ ਛੇਤੀ ਲਾਲ ਦੁੱਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਛਾਂ ਕਰਕੇ ਫਸਲ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁੱਜ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ।
- ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ, ਕਟਾਈ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਖੰਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।
- ਇਹ ਫਸਲ ਦੇ ਰਪਦ - ਫੁੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।
- ਭੂਮੀ ਤੇ ਹਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਸਪੰਮਟਣਾ ਦੇ ਘਟਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਨਦੀਨ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ

ਨਦੀਨਾਂ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਦੀਨਾਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਤੋਰਦ ਲਈ ਫਸਲੀ ਚੱਕਰ, ਸਮੀਲਾਂ ਦੀ ਸਫਾਈ ਦਰਗੀਲਾਂ ਦਿਪੀਲਾਂ ਦੇ ਅਚਹਾਇਤਾ ਲਾਗੇਤਾ।

ਮੋਤੀ ਰਗੜਾ:- ਲਰੀਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਇੱਕ ਹੱਥ ਲਾਲ ਸਫ਼ ਤੇ ਪੁੱਠ ਦੇ ਰਗੜਾ ਇੱਕਤਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇੱਕੀ ਇੱਕ ਸੁਰਯਾ ਮੇਰ ਦੀ ਛਤੇ ਦੀਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਸੁਰਪ ਲਾਲ ਲਰੀਲਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ ਤੇ ਪੁੱਠ ਇੱਕਤਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ।

ਮੀਲ ਤਰਿੱਛ:- ਇਸ ਦੀ ਛਤੇ ਲਾਲ ਪਰਿਛਾਂ ਵਲ ਲਾਲ ਲਰੀਲ ਸਫ਼ੇ ਪੁੱਟ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਪਰ ਇਛਲਾਂ ਦੇ ਭੁਮੀ ਇੱਕੇ ਬਾਗ ਰੱਛ ਰੇਛ ਲਾਗੀਆ ਹੈ।

ਗਲ ਬਲਾਛਿਤ:- ਚੀਨ ਚੀਮਛ ਤੇ ਪਰਿਛਾਂ ਵਲ ਛਾਗੁਛ ਲਾਲ ਲਰੀਲ ਸਫ਼ੇ ਪੁੱਟੇ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਛਲਾਂ ਦੇ ਭੁਮੀ ਇੱਕੇ ਬਾਗ ਰੱਛ ਲਾਲ ਛਮਲ ਦੇ ਰੋਟੀ ਰੁਮਾਲ ਲਗੀ ਹੈ।

ਲਰੀਲ-ਲਾਸ਼ਰ ਦਾ ਛਿਸਰਾਮ:- ਲਰੀਲਾਂ ਦੀ ਰੋਰਸਾਮ ਲਈ ਵਲ ਸਮਾਇਛਿਰ ਪਰਾਗਵਾਂ ਦੀ ਛਤੇ ਦੀਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। ਇਛਲਾਂ ਦੇ ਲਰੀਲ ਲਾਸ਼ਰ ਮਾਖਰੇ ਗਏ। ਲਰੀਲਾਂ ਦੇ ਲਮਛ ਰਗੜ ਲਈ ਇਛਲਾਂ ਦਾ ਛਸਰਾਮ ਖੇਤ ਇੱਕ ਸਫ਼ੀ ਛਮਲ ਉੱਤੇ ਦੀਤਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਰੀਲ ਛਾਸ਼ਰ ਛਮਲ ਉੱਤੇ ਰੋਟੀ ਰੁਮਾਲ ਲਗੀ ਸਰੇ। ਇਸ ਪੋਛ ਦਾ ਛਸਰਾਮ ਪੰਧ ਲਾਲ ਛਮਲਾਂ ਤੇ ਦੀਤਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਪੁਰੇਮ ਪੰਧ ਮਾਖਰੇ ਗਏ।

ਇਛਲਾਂ ਦਾ ਛਿਸਰਾਮ ਰਗਲ ਲਾਲ ਛਮਲ ਦਾ ਛਾਰ ਛਪੀਮਾ ਸ਼ਾਯਤ ਰੇਛਾ ਹੈ।

Growing of Important Crops like Brinjal, Onion, Cabbage, Cauliflower, Spinach and Radish.

Brinjal

ਇਹ ਸਬਜ਼ੀ ਮਾਤਾ ਲਾਲ ਉੱਲਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ A, B ਕਾਫੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਜਮਥਾਲ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਹੈ।

ਜਲਵਾਯੂ:→ ਇਹ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਗਰਮੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਛਾਪਾ ਤੁੰਦ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਜ:→ 50 ਤੋਂ 75 ਕੁਇੰਟਲ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬਿਮਾਰੀ:→ ਬੈਂਗਣ ਦੇ ਬੂਟਿਆਂ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੇ ਇਸ ਉੱਪਰ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਛਿੜਕਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Onion

ਪਿਆਜ਼:→ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਖੀਆ ਸਬਜੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੱਠ ਦੇ ਸਾਏ ਨਾ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ B,C ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਣੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਣੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਮਕਦਾਰ:→ ਮੁਢ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਮੌਸਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੱਕਣ ਸਮੇਂ ਗਰਮੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਣ:→ ਇੱਕ ਏਕੜ ਲਈ 20 ਟਨ ਗਲੀ ਸੜੀ ਰੂੜੀ ਖਾਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਰਾ ਬਿਜਾਈ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੀਜ:→ ਇੱਕ ਏਕੜ ਲਈ 4 ਤੋਂ 5 ਕਿਲੋ (4-5) ਕਿਲੋ ਬੀਜ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੀਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ:→ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲੇਟ ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਬਿਜਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਨੀਰੀ 6-8 ਦੀ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪੁੱਟ ਕੇ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਬਿਜਾਈ ਨਰਸਰੀ ਤੋਂ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਗੋਡੀ:- ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਘੱਟ ਡੂੰਘੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਲਦੀ ਗੋਡੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

Cabbage

ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੁਖੀ ਫਸਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਥਾਂਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਲਾ ਦੇ ਬਣਾ ਦੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਲੋਹਾ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ ਅਤੇ ਵਿਟਾਮਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮਲਹਾਰ:→ ਇਸ ਲਈ ਠੰਡਾ ਅਤੇ ਗਰਮ ਦੋਨਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਲਹਾਰ ਚੰਗਾ ਲਾਗਦਾ ਹੈ।

ਭੂਮੀ ਤੇ ਤਿਆਰੀ:- ਅਗੇਤੀ ਫਸਲ ਲਈ ਜਮੀਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨੀ ਲਾਗਦੀ ਹੈ।

ਖਾਦ:→ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖਾਦ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕੁਝ ਦੀ ਖਾਦ ਮਤ ਤੋਂ ਉਤੱਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਥਾਂ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਬਣਾਉਟੀ ਖਾਦਾਂ ਵੀ ਪਾ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਬੀਜਣ ਦਾ ਸਮਾਂ:→ ਪਨੀਰੀ ਲਈ ਬੀਜ ਅਗਸਤ-ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਬੀਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਜ ਦਰ:→ ਇੱਕ ਏਕੜ ਵਿੱਚ 450 ਗ੍ਰਾਮ ਬੀਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਨੀਰੀ 4-5 ਹਫਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਤਿਆਰ ਹو ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਛਿੜਕਾਅ:→ ਇੱਕ ਏਕੜ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਛਾਲ ਸਾਧਨ ਹو ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Cauliflower

ਫੁੱਲ-ਗੋਭੀ:→

ਫੁੱਲ-ਗੋਭੀ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਲਈ 15-20 ਡਿਗਰੀ ਸੈਂਟੀ-ਗਰੇਡ ਤਾਪਮਾਨ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਢ ਸੈਮਮ ਲਈ ਸਾਇਜ਼ ਮਲੋਚਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮਲੋਚਣ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮਲੋਚਣ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਗੇਤੀ ਫਸਲ ਲਈ ਮੂਲ ਤੋਂ ਸੁਰਾਈ ਮੁੱਢ ਸੈਮਮ ਦੀ ਫਸਲ ਲਈ ਅਗਸਤ ਤੋਂ ਅੱਧ ਸਤੰਬਰ ਤੇ ਪਿਛੇਤੀ ਫਸਲ ਲਈ ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਫ਼ਤਾ ਉੱਤਮ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਪਨੀਰੀ ਬੀਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਢ ਅਤੇ ਪਿਛੇਤੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ 250 ਗਰਾਮ ਬੀਜ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਕੁਝ ਹੈ। ਪਰ ਅਗੇਤੀ ਫਸਲ ਲਈ 500 ਗਰਾਮ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਣੀ ਖੇਤ ਦਿੱਤੇ ਪਨੀਰੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸਾਇਜ਼ ਤੋਂ ਲੋਰਨ ਬਾਅਦ ਲਾਈ। (18-12) ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਫਸਲ ਖੇਤ ਦਿੱਤੇ ਪਨੀਰੀ ਪੁੱਟ ਕੇ ਸਾਇਜ਼ ਤੋਂ 90-100 ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਹو ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

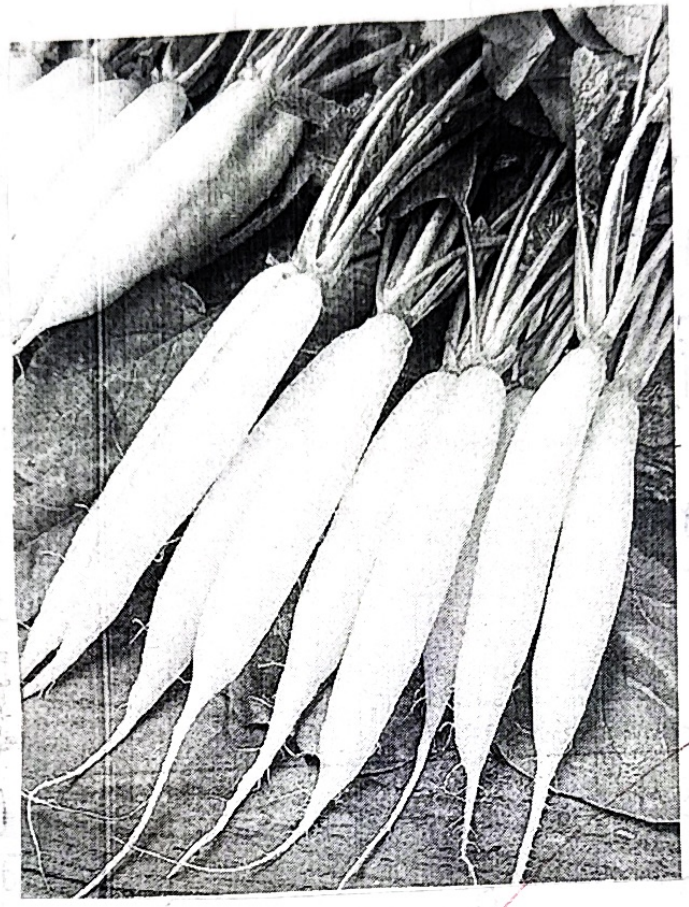

Radish

ਮੂਲੀ:→ ਮੂਲੀ ਦੇ ਮਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੱਰਿਆ, ਮਹਨੀ ਬਹਾਇਤ ਅਤੇ ਪਰੈਤੇ ਬਹਾਇਤ ਦੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਸਾਹ ਮਦੇਰ ਮੂਲੀ ਅਮੀ ਪੂਸਾ ਚੇਤੰਕੀ ਮੂਲੀ ਪੈਸਾਹ ਇੱਕ ਹੀਸਤ ਦੀ ਮੁੱਸ ਰਿਸਮਾਂ ਰਲਾ ਇਕਰਾਂ ਤੋਂ 105 ਤੋਂ 200 ਸਤੀ ਏਕੜ ਤਾਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਰਿਸਮ	ਬਿਜਾਈ ਦਾ ਸਮਾਂ	ਮੂਲੀ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ
ਪੂਸਾ ਗਿਆਲੀ	ਸਰਦੀ - ਹਰਦੀ	ਹਰਦੀ - ਅਪੈਲ
ਪੈਸਾਹ ਪੀਰਟ	ਮਾਰਚ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪੈਖਵਾੜਾ	ਆਖਰੀ ਅਪੈਲ-ਮਈ
ਪੂਸਾ ਚੇਤੰਕੀ	ਅਪੈਲ- ਅਗਾਸਤ	ਮਈ- ਸਤੰਬਰ
ਪੈਸਾਹ ਸਦੇਰ	ਸੱਪ ਸਤੰਬਰ - ਅਕਤੂਬਰ	ਅਕਤੂਬਰ - ਦਸੰਬਰ
ਸਯਾਲੀ ਹਾਈਟ	ਲਈਅਰ- ਦਸੰਬਰ	ਦਸੰਬਰ - ਸਰਦੀ

Teacher's Signature :

Spinach

ਪਾਲਕ:- ਪਾਲਕ ਸਮਰੀਸੇਮੀ ਦਾ ਕੁੱਲ ਦਾ ਹੁੱਲਦਾਰ ਪੌਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਣੇ ਸਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂਹਰ ਅਸਲ ਦੀ ਮੰਜ਼ਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੈਲਮੀਲਮ ਲਗੀ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਦੀਰਾਨ ਅਤੇ ਦੀਆ ਪੂਰਬ ਦੇ ਅਭਿਲੇਖ ਦੀਲ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲਕ ਚੀਨ, ਤੇਪਾਲ, ਵੱਲੋਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਾਰਾ ਕਰੀ ਗਹਿਰੇਮੇਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਬਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪੁਰੇਮ ਆਇ ਪਾਲਕ ਉਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੁੱਖ ਗਾਮ ਹਨ।

- ਗਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੌਦਿਆਂ ਲਈ ਜਗਾਂ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਮੀਮਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਗਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੌਦੇ ਦੇ ਵੱਧਣ-ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਜਿਆਦੇ ਮਿੱਟੀ ਲਾਜ਼ਮ ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ।
- ਗਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੌਦਿਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ :→

ਬੀਜਣ ਵਾਲੇ ਬੀਜ ਲਈ ਸਹੀ ਸਹੀ ਗਰੀ ਗਾਰਮਾਨ ਹੋਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਗਾਣ ਵਾਲਾ ਮੌਸਮ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਗੋਲੀਫੇਟ ਕਰਨ ਲਈ 10 ਤੋਂ 13 ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੀਜ ਬੋਣ :→ ਗਾਰਡਨ ਲਈ ਉੱਚ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲੇ ਬੀਜ ਚੁਣੋ।

- ਬੀਜ ਗਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਗਮਲੇ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਗੁੰਡਣ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਪਾਉਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।
- ਅਜਾਂ ਦੁਆਲੇ ਚੰਗੀ-ਚੰਗੀ ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੌਦਾ ਜਾਰ ਫੜਦਾ ਹੈ।
- ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਗਮਲੇ ਦੇ ਪੂਰਾ ਭਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੱਧਾ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਰੋਜ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿੱਟੀ ਪਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।